

16. Стрельников В. Ю. Проекування змісту навчання з метою його інтенсифікації / В. Ю. Стрельников // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. – Серія : Педагогічні науки. – Старобільськ, 2016. – № 6 (303) жовтень. – Ч. I. – С. 50–57.
17. Стрельников В. Ю. Проекування системи інтенсивного електронного навчання як умови забезпечення системної і фундаментальної підготовки фахівців у контексті інтеграції вищої освіти України до європейського освітнього простору / В. Ю. Стрельников // Вища освіта України. – Дод. 4. – Т. II (14). – 2009. – Тематичний вип. “Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору”. – 556 с. – С. 127–135.
18. Стрельников В. Ю. Проекування системи інтенсивного навчання / В. Ю. Стрельников // Інноваційні технології у професійній підготовці вчителя трудового навчання : проблеми теорії і практики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Полтава, 9-10 жовтня 2008 р.). – Полтава: АСМІ, 2008. – С. 35-42.
19. Стрельников В. Ю. Система інтенсивного електронного навчання магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи» / В. Ю. Стрельников // Якість вищої освіти : сучасні тенденції та перспективи розвитку освітньої діяльності вищого навчального закладу : матеріали ХLI Міжнар. наук.-метод. конф. (м. Полтава, 18-19 лютого 2016 р.). – Полтава: ПУЕТ, 2016. – С. 240–242.
20. Стрельников В. Ю. Теоретичні засади технології інтенсивного електронного навчання / В. Ю. Стрельников // Дидаскал: часопис / О. Ільченко (гол. ред.). – Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2017. – Вип. 17. – С. 237–241.
21. Стрельников В. Ю. Теорії інтенсивного навчання майбутніх викладачів / В. Ю. Стрельников // Сучасні проблеми гуманітаристики : світоглядні пошуки, комунікативні та педагогічні стратегії : Матеріали V Всеукр. наук.-практ. конфер. / Редкол. Бошицький Ю. Л., Чернецька О. В., Українець С. Я. – Рівне: РІКУП НАНУ, 2015. – С. 203–207.
22. Стрельников В. Ю. Технологія інтенсивного електронного навчання : вітчизняний та зарубіжний досвід / В. Ю. Стрельников // Педагогічні науки. – Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2016. – Вип. 66–67. – С. 19–24. – Режим доступу : <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/7513>
23. Стрельников В. Ю. Формування колективного суб'єкта у інтенсивному кооперативному навчанні майбутніх економістів / В. Ю. Стрельников // Науковий вісник ПУЕТ. – Серія: Економічні науки. – 2012. – № 6 (51). – С. 200–205.
24. Стрельников В. Ю. Шляхи підготовки педагогів до проєкування технології інтенсивного навчання / В. Ю. Стрельников // Вектори психології - 2019 : матеріали Міжнародної молодіжної наукової конференції (24 квітня 2019 р., м. Харків, Україна). – Харків: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2019. – С. 318–321.
25. Shara Svitlana. The formation of the humanistic position of the student in the educational process / Svitlana O. Shara, Larisa I. Vorona, Iryna O. Kalinichenko, Lesia V. Lebedyk and Larisa M. Olifira // Journal of Intellectual Disability. Diagnosis and Treatment. – Volume 8. – № 3. – 2020. – P. 472–484. <https://www.lifescienceglobal.com/journals/journal-of-intellectual-disability-diagnosis-and-treatment/volume-8-number-3/82-abstract/jiddt/4043-abstract-students-humanistic-position-formation-in-the-educational-process>

Олена СТЕЦЕНКО

РОЗВИТОК ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ І СУБ'ЄКТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДІ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

З метою надання методичної підтримки викладачам фахових дисциплін щодо розвитку індивідуальності та суб'єктності кожного студента, у відокремленому структурному підрозділі «Хорольський агропромисловий фаховий коледж Полтавської державної аграрної академії» проводилися семінари, засідання, наради, лекції, бесіди, «круглі столи», психолого-педагогічні практикуми з відповідної тематики.

До відома педагогів доводились поради науковців – Л. Лебедик [23–27], В. Стрельникова [1–22], С. Шарої [27] та ін. щодо формування суб'єктних відносин у коледжі, що передбачає прийняття і сприйняття викладачем індивідуальності та суб'єктності кожного студента, його спрямованість на діалогічну взаємодію. Викладач

має усвідомлювати особистісну значущість освітньої діяльності [5, с. 18–30; 7, с. 270–275; 9, с. 6–8; 10, с. 225; 11, с. 40–47; 15, с. 44–45; 19, с. 31–33; 20, с. 101–104; 24, с. 749–760], що стимулюватиме досягнення майбутнім фахівцем більш високого рівня суб'єктності [1, с. 112–121; 21, с. 520–527; 22, с. 200–205], глибинного розуміння можливих шляхів досягнення того чи іншого аспекту свого професійного становлення [6, с. 26–34; 12, с. 48–51; 13, с. 23–28; 16, с. 151–156; 18, с. 13–15; 23, с. 89–97; 26, с. 155–162; 27, с. 472–484] завдяки сучасним технологіям навчання [8, с. 297–300; 14, с. 599–608; 17, с. 168–176] у сприятливому освітньому середовищі [2, с. 343–347].

Ефективне розгортання суб'єктної взаємодії у підготовці майбутніх фахівців можливе тоді, коли відбувається інтенсивний розвиток суб'єктності всіх учасників навчального процесу – студентів і викладачів [1, с. 112–121; 3, с. 198–199; 4, с. 23–32; 21, с. 520–527; 22, с. 200–205]. Викладачі оволоділи необхідними для формування суб'єктних відносин зі студентами знаннями про: забезпечення стимулювання навчально-пізнавальної активності студентів [6, с. 26–34; 8, с. 297–300; 14, с. 599–608; 17, с. 168–176]; формування у майбутніх фахівців комунікативних умінь через залучення їх до активного навчального діалогу з іншими учасниками освітнього процесу [3, с. 198–199; 4, с. 23–32]; специфіку організації на заняттях з фахових дисциплін суб'єктних стосунків [6, с. 26–34; 13, с. 23–28; 16, с. 151–156; 18, с. 13–15; 23, с. 89–97]; взаємозв'язок між розвитком професійних якостей майбутнього фахівця і формуванням у нього вмінь комунікативної взаємодії [12, с. 48–51; 27, с. 472–484]; напрями подальшого формування суб'єктності студентів [1, с. 112–121; 22, с. 200–205].

Викладачі активно використовували навчальні завдання фахового спрямування, які стимулювали у студентів оволодіння вміннями розбудовувати суб'єктні відносини з іншими учасниками ділової взаємодії, формування навчально-професійної мотивації, розвиток творчих здібностей, професійного мислення, особистісних якостей, що були необхідною передумовою для їхнього професійного становлення у майбутньому [6, с. 26–34; 12, с. 48–51; 13, с. 23–28; 16, с. 151–156; 18, с. 13–15; 23, с. 89–97; 26, с. 155–162; 27, с. 472–484].

У результаті проведеної роботи, викладачі стали приділяти більше уваги забезпеченню суб'єктного включення в освітній процес кожного студента, доброзичливому ставленню до них, усвідомили необхідність надання їм, як майбутнім фахівцям, своєчасної допомоги, поради. Це створювало, з одного боку, можливості для прояву майбутніми фахівцями ініціативності й самостійності, з іншого – давало можливість більш успішно здійснювати професійне становлення під керівництвом висококваліфікованого викладача.

Формування суб'єктних відносин у підготовці майбутніх фахівців у закладі передвищої освіти сприяло появі таких особистісних якостей і здібностей, як контактність, гнучкість, повага до іншої людини, толерантність, наявність внутрішньої мотивації до подальшого саморозвитку, відповідальність.

Список використаної літератури

1. Стрельніков В. Ю. Дослідження розвитку суб'єктності студента в процесі професійної підготовки / В. Ю. Стрельніков // Педагогічний процес : теорія і практика. Зб. наук. пр. – 2004. – № 4. – С. 112–121.
2. Стрельніков В. Ю. Емоційний складник здоров'язберігаючого навчального середовища / В. Ю. Стрельніков // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) / за ред. Г. М. Арзютова. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. – Вип. (56) 15. – С. 343–347.
3. Стрельніков В. Ю. Застосування технології «діадної взаємодії» / В. Ю. Стрельніков // Вивчення та впровадження в Україні іноземного досвіду удосконалення діяльності органів влади : матеріали VI Всеукраїнської наук.-практичної конф. за міжнародною участю (Полтава, 22 листопада 2011 р.). – Полтава: ПолтНТУ, 2011. – 292 с. – С. 198–199.

4. *Стрельников Виктор*. Застосування технологій навчання у співробітництві у вищій школі / В. Ю. Стрельников // Педагогіка і психологія професійної освіти: Науково-методичний журнал. – 2003. – № 5. – 215 с. – С. 23–32.
5. *Стрельников Виктор*. Концепція проектування професійно орієнтованої дидактичної системи підготовки фахівців на засадах Болонського процесу / В. Ю. Стрельников // Педагогіка і психологія професійної освіти: Науково-методичний журнал. – 2005. – № 3. – 207 с. – С. 18–30.
6. *Стрельников В. Ю.* Кредитно-модульна система підготовки бакалаврів економіки / В. Ю. Стрельников // Інновації в педагогічній освіті європейського простору: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 27-28 вересня 2008 р.). – Полтава, 2009. – С. 26–34.
7. *Стрельников В. Ю.* Модель якостей викладача як проєктанта технологій освіти дорослих / В. Ю. Стрельников // Витоки педагогічної майстерності. Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного ун-ту імені В. Г. Короленка. – Вип. 10. – Серія «Педагогічні науки». – Полтава: Видавництво «АСМІ», 2012. – 370 с. – С. 270–275.
8. *Стрельников В. Ю.* Основні категорії і поняття інноваційних технологій навчання / В. Ю. Стрельников // Сучасна середня освіта: інновації, методологія, теорія, практика. Тези доповідей на міжрегіональній науково-практичній конференції, 7 жовтня 2014 р. / За заг. ред. І. М. Бобер. – Кременчук: ПП Щербатих О.В., 2014. – 348 с. – С. 297–300.
9. *Стрельников В. Ю.* Педагогічна культура – основа іміджу сучасного педагога / В. Ю. Стрельников // Імідж сучасного педагога. – 2000. – № 4-5. – С. 6–8.
10. *Стрельников В. Ю.* Педагогічні основи забезпечення особистісного і професійного розвитку студентів засобами інноваційних технологій навчання / В. Ю. Стрельников. – Полтава: РВВ ПУСКУ, 2002. – Кн. 2. – 230 с.
11. *Стрельников Виктор*. Підготовка викладачів до проектування системи інтенсивного навчання / Виктор Стрельников // Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. – 2009. – Вип. 25. – Ч. 1. – 328 с. – С. 40–47.
12. *Стрельников В. Ю.* Проблеми та перспективи формування професійних компетенцій майбутніх спеціалістів сфери ресторанного обслуговування / В. Ю. Стрельников // Імідж сучасного педагога. – 2014. – № 2. – С. 48–51.
13. *Стрельников В. Ю.* Проблеми та перспективи формування професійної компетентності майбутніх фахівців із документознавства та інформаційної діяльності / В. Ю. Стрельников // Документно-інформаційні комунікації в умовах глобалізації: матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф., м. Полтава, 22 листопада 2018 р. / редкол. : І. Г. Передерій, О. Є. Гомотюк та ін. Полтава : ПолтНТУ, 2018. – С. 23–28.
14. *Стрельников В. Ю.* Проектування професійно-орієнтованих інформаційних технологій у вищій школі / В. Ю. Стрельников // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – Вип. 6. / Редкол. : І. А. Зязюн (голова) та ін. – Київ-Вінниця: ДОВ Вінниця, 2004. – 701 с. – С. 599–608.
15. *Стрельников В. Ю.* Професійна компетентність вчителя / В. Ю. Стрельников // Актуальні проблеми безперервного підвищення кваліфікації педагогічних кадрів України в умовах становлення національної школи: Тези звітної 3-ї наук. конф. ін-ту. – К: ЦІУВ МОУ, 1992. – С. 44–45.
16. *Стрельников В. Ю.* Система якості підготовки бакалаврів економіки за міжнародними стандартами ISQ 9000: 2008 / В. Ю. Стрельников // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – Вип. 94–96. – Серія «Філософія, політологія». – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. – С. 151–156.
17. *Стрельников В. Ю.* Соціально-психологічний тренінг у формі ділової гри – ефективна технологія навчання у вищій школі / В. Ю. Стрельников // Нові технології навчання: Наук.-метод. зб. / Кол. авт. – К.: Наук.-метод. центр вищої освіти, 2004. – Вип. 38. – С. 168–176.
18. *Стрельников В. Ю.* Теоретичні основи побудови концепції дидактичної системи підготовки майбутніх менеджерів зовнішньоекономічної діяльності до міжкультурної комунікації / В. Ю. Стрельников // Імідж сучасного педагога. – 2016. – № 5. – С. 13–15.
19. *Стрельников В. Ю.* Теоретичні основи проектування як складової професійної діяльності педагога / В. Ю. Стрельников // Імідж сучасного педагога. – 2004. – № 7. – С. 31–33.
20. *Стрельников В. Ю.* Управління професійним розвитком педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти в умовах короткотермінових курсів підвищення кваліфікації / В. Ю. Стрельников // Актуальні проблеми управління освітою і навчальними закладами: зб. наук.

пр. / за заг. ред. Л. А. Мартинець. Вип. 3. Ч. 1.– Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. – С. 101–104.

21. *Стрельніков В. Ю.* Формування здоров'язбережувального навчального середовища університету шляхом регулювання емоційних станів його суб'єктів / В. Ю. Стрельніков // *Взаємодія духовного й фізичного виховання в становленні гармонійно розвиненої особистості : збірник статей за матеріалами IV Міжн. науково-практичної онлайн-конференції (Слов'янськ, Україна, 23-24 березня 2017 р.) у 2 т. / гол. ред. В. М. Пристинський. – Слов'янськ: ДВНЗ Донбаський державний педагогічний університет, 2017. – Т. 1. – С. 520–527.*

22. *Стрельніков В. Ю.* Формування колективного суб'єкта у інтенсивному кооперативному навчанні майбутніх економістів / В. Ю. Стрельніков // *Науковий вісник ПУЕТ. Серія : Економічні науки. – 2012. – № 6 (51). – С. 200–205.*

23. *Lebedyk L. V.* Forms of Pedagogical Preparation of Higher School Teachers Within Master's Degree Studies. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, sectio J. – Paedagogia-Psychologia. Lublin – Polonia. – Vol. XXXII, 1 – 2019. – P. 89–98.*

24. *Lebedyk L.* Planning technologies for the preparation of high school teachers based in the experience of European countries: Study of problems in modern science: new technologies in engineering, advanced management, efficiency of social institutions. Monograph: edited by Shalapko Yuriy, Wyszowska Zofia, Musial Janusz, Paraska Olga. – Bydgoszcz, Poland: University of Technology and Life Sciences, 2015. – 762 p. – P. 749–760.

25. *Lebedyk L.* Professional competence of masters of pedagogics higher school // *Theory and Practice of Contemporary Management: Materials of I International Scientific-Practical Conference, (Batumi, 17-18 October, 2014) /*, p.h. – Tbilisi, Universal, 2014. – P. 292–296.

26. *Lebedyk L. V.* Structural components and functions of projecting activity of future high school teachers // *Theory and Practice of Future Teacher's Training for Work in New Ukrainian School: monograph / Edit. I. F. Prokopenko, I. M. Trubavina. – Prague, OKTAN PRINT s.r.o. – 674 p. – P. 155-162.*

27. *Shara Svitlana.* The formation of the humanistic position of the student in the educational process / *Svitlana O. Shara, Larisa I. Vorona, Iryna O. Kalinichenko, Lesia V. Lebedyk and Larisa M. Olifira // Journal of Intellectual Disability. Diagnosis and Treatment. – Volume 8. – № 3. – 2020. – P. 472–484. <https://www.lifescienceglobal.com/journals/journal-of-intellectual-disability-diagnosis-and-treatment/volume-8-number-3/82-abstract/jiddt/4043-abstract-students-humanistic-position-formation-in-the-educational-process>*

Олександра ГУРТОВА

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ СТУДЕНТА: ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ

Репрезентація світом суспільства знань як нової суспільно-економічної формації ХХІ століття ставить у центр уваги професійної підготовки максимальне розкриття індивідуально-особистісного потенціалу кожної людини. У цьому контексті наукове пізнання виступає джерелом професійного становлення особистості.

Перед закладами вищої освіти постає завдання щодо організації освітнього процесу, який сприяє оптимізації навчально-пізнавальної та науково-дослідницької діяльності студентів, формуванню навчальних та дослідницьких умінь, розвитку творчої особистості, здатної навчатись через дослідження в галузі майбутньої професії.

Процес індивідуалізації професійного становлення майбутнього фахівця забезпечується на основі диференціації видів навчально-пізнавальної діяльності, організації різнопланової внутрішньогрупової роботи, врахуванні індивідуальних особливостей кожного студента при вивченні навчальних дисциплін, включення його у наукове співробітництво з викладачем.

Тому структурні зміни, що відбуваються у системі вищої освіти України, орієнтація на ефективність і якість у підготовці фахівців, пов'язуються насамперед із формуванням дослідницької компетенції майбутнього професіонала як однієї з ключових компетенцій фахової освіти та передумови самостійного творчо-професійного зростання.